

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1712/2023
18.12.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужилаца Општине Трстеник и Народног универзитета Трстеник, Трстеник, које заступа Општинско правобранилаштво Трстеник, против тужених Холдинг предузеће индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник – у стечају, чији је пуномоћник Ивона Крактус, адвокат у ... и Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Краљеву, ради утврђења права својине и права коришћења, вредност предмета спора 15.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији туженог Холдинг предузећа индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник - у стечају, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 11Пж 3777/21 од 10.05.2023. године, у седници већа одржаној 18.12.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог Холдинг предузећа индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник – у стечају, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 11П 3777/21 од 10.05.2023. године и пресуда Привредног суда у Краљеву 2П 491/2020 од 03.03.2021. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Краљеву донео је пресуду 2П 491/2020 дана 03.03.2021. године којом је у I ставу изреке усвојио тужбени захтев тужилаца који гласи: „Утврђује се према туженом првог реда да је тужилац Општина Трстеник носилац права јавне својине, а тужилац Народни универзитет Трстеник носилац права коришћења на објекту – згради културе Народни универзитет у Трстенику означен у листу непокретности број .. КО Трстеник бр. 2, која се састоји од подрума, приземља, три спрата постојећа на кп бр. .. КО Трстеник, што је тужени дужан да призна и трпи да се тужилац Општина Трстеник укњижи као власник јавне својине а тужилац Народни универзитет Трстеник као корисник на основу ове пресуде код Службе за катастар непокретности Трстеник у Трстенику“, као основан; у II ставу изреке усвојио захтев тужилаца који гласи: „Утврђује се према Републици Србији да је тужилац Општина Трстеник носилац права јавне својине на катастарској парцели број .. КО Трстеник укупне површине 6722 м2 што је тужени дужан да призна и трпи да се тужилац Општина Трстеник укњижи као власник јавне својине а тужилац Народни универзитет Трстеник као корисник на основу ове пресуде код Службе за катастар непокретности

Трстеник у Трстенику“, као основан; у III ставу изреке усвојио захтев тужиоца другог реда који гласи: „Утврђује се према првотуженом да је тужилац Народни универзитет Трстеник у Трстенику носилац права коришћења на катастарској парцели број .. КО Трстеник у делу од 2414/6722 што је тужени дужан да призна и трпи да се тужилац Народни универзитет Трстеник укњижи као корисник на основу ове пресуде код Службе за катастар непокретности Трстеник у Трстенику“, као основан; у ставу IV изреке, обавезао тужене да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплате 1.401.450,00 динара.

Привредни апелациони суд је донео пресуду 11Пж 3777/21 дана 10.05.2023. године којом је одбио као неосноване жалбе тужених и потврдио пресуду Привредног суда у Краљеву 2П (која је ознака омашком изостављена) 491/2020 од 03.03.2021. године, и одбио као неоснован захтев првотуженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужени Холдинг предузеће индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник – у стечају, изјавио је благовремену и дозвољену ревизију, којом пресуду побија због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 10/2023 – др. закон) и закључио да је ревизија туженог основана.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда на коме је заснована побијана пресуда, тужилац Народни универзитет Трстеник је правни следбеник Радничког универзитета „Прва петолетка“. Решењем ФИ 766/94 од 28.02.1994. године, тужилац је уписан у судски регистар, основан као установа од стране Скупштине општине Трстеник по одлуци од 24.02.1994. године, док је Раднички универзитет „Прва петолетка“ брисан из регистра. Закључак о правном следништву суд је извео из садржине члана 5. Одлуке о оснивању Народног универзитета Скупштине општине Трстеник од 24.11.1994. године, којим је прописано да Народни универзитет користи објекте, опрему и средства Радничког универзитета „Прва петолетка“ чији је правни следбеник, и из утврђења да је правном претходнику тужиоца спорни објекат у овој парници пренет одлуком Радничког савета туженог Холдинг предузећа индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник. Наиме, првостепени суд закључује да је одлуком Радничког савета одобрено отуђење предметног објекта путем бесплатног преноса, а таква одлука је основ за стицање права коришћења на непокретности на страни Радничког универзитета „Прва петолетка“, као правног преходника тужиоца Народни универзитет Трстеник. Такав пренос био је у складу са одредбом члана 102. Закона о средствима привредних организација из 1961. године. Према тако утврђеним чињеницама судови закључују да је тужилац Раднички универзитет Трстеник правни следбеник Радничког универзитета „Прва петолетка“, да су чланом 16. Одлуке о оснивању народног универзитета Трстеник сва средства Радничког универзитета „Прва петолетка“ преузета, и да Раднички универзитет Трстеник има право коришћења на спорном објекту, а тужилац Општина Трстеник као његов оснивач има право јавне својине.

Право јавне својине Општине Трстеник судови утемељују у одлуци о оснивању Народног универзитета Скупштине општине Трстеник од 24.11.1994. године, донетој на основу одредаба члана 2. и 4. тада важећег Закона о јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 42/91 и 71/94), затим у одредби члана 1. тачка 2. подтачка 3. Закона о средствима у својини Републике Србије и сада важећег члана 18. Закона о јавној својини. Без обзира на околности да ли је предметна непокретност изграђена средствима туженог Холдинг предузећа индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник, он је истом располагао одлуком Радничког савета од 22.06.1962. године, у корист правног претходника тужиоца Народног универзитета Трстеник, у складу са одредбом члана 102. Закона о средствима привредних организација. Осим на основу преноса права, тужиоци су стекли право својине и право коришћења на спорној непокретности и одржајем, у смислу члана 28. став 2. и 4. Закона о основама својинскоправних односа, јер су у савесној и законитој државини предметне непокретности више од 10 година до подношења тужбе. Оправдано су веровали да су имаоци права на предметној непокретности имајући у виду да ју је правни претходник тужиоца Народни универзитет Трстеник, кога је основао првотужени, користио од 1962. године на основу одлуке о отуђењу и бесплатном преносу објекта од 22.06.1962. године, па и након оснивања 1994. године. Следом права на објекту, тужилац Општина Трстеник има право јавне својине на земљишту на коме се налази објекат и служи његовој редовној употреби, а тужилац Народни универзитет Трстеник има право коришћења.

У листу непокретности број .. КО Трстеник на катастарској парцели број .. КО Трстеник, као имаоца права својине на згради културе – Народни универзитет, уписан је тужени Холдинг предузећа индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка – у стечају. Као имаоца права својине на катастарској парцели број .. КО Трстеник уписан је тужени Република Србија, а Народни универзитет у Трстенику као имаоца права коришћења са уделом 4308/6722 и Предузеће ИХП „Прва петолетка“ АД као носилац права коришћења са уделом од 2414/6722.

Још је утврђено и да је решењем Одбора среза Крушевац од 02.04.1959. године, усвојен предлог ФХУ „Прва петолетка“ Трстеник да се у циљу изградње друштвеног дома у Трстенику у корист „Прве петолетке“ изврши експропријација катастарске парцеле број .. КО Трстеник. ФХУ „Прва петолетка“, правни претходник туженог Холдинг предузећа индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка АД Трстеник – у стечају, је решењем Радничког савета од 14.04.1960. године основао Центар за образовање кадрова, који је 05.10.1961. године променио назив у Раднички универзитет „Прва петолетка“. Раднички савет ФХУ „Прва петолетка“ је на седници од 22.06.1962. године донео одлуку о отуђењу и бесплатном преносу објекта – зграде друштвеног дома са „Прве петолетке“ на Раднички универзитет „Прва петолетка“ Трстеник.

Ревидент оспорава правилност правноснажне пресуде донете у другом степену. Указује да је одредбом члана 16. Одлуке о оснивању Народног универзитета прописано да је средства, имовину, права и обавезе Радничког универзитета „Прва петолетка“ преузео Народни универзитет на управљање и коришћење, без права располагања и својине. Даље, указује на утврђену садржину одлуке о оснивању Народног

универзитета, члана 5. и члана 16. став 1., 2. и 3., према којима је предвиђено право Радничког универзитета само на управљање и коришћење средстава, имовине, права и обавезе, без права располагања и својине. По схватању ревидента, таква одлука нема значај промета ствари према одредби члана 96. и члана 97. Закона о средствима привредних организација којим је регулисан промет ствари из средстава заједничке потрошње путем бесплатног преноса и из члана 102. Закона о средствима привредних организација. Одлуком Радничког савета ПХУ „Прва петолетка“ Трстеник од 22.06.1962. године, одобрено је отуђење ствари из средстава заједничке потрошње путем бесплатног преноса на Раднички универзитет „Прва петолетка“ Трстеник и то, између осталог и предметне непокретности – друштвени дом, али је том одлуком предвиђено и закључење уговора који ће се на основу члана 96. Закона о средствима привредних организација сачинити, те је наведена одлука само основ за сачињавање уговора на основу члана 96. Закона о средствима привредних организација. Уговор закључен 22.08.1962. године не представља купопродајни уговор у смислу одредбе члана 96. Закона о средствима привредних организација. Надаље, ревидент је уписан у катастру непокретности као стицалац спорне непокретности на оригинаран начин, грађењем сопственим средствима, као носилац права мешовите својине са уделом 1/1. Тиме је на основу члана 22. Закона о основама својинскоправних односа стекао и право својине на земљишту које је стекао по основу експропријације, уз накнаду, за изградњу предметне зграде. Нема доказа да је непокретност грађена средствима у државној својини, чиме нема основа да је држава, нити локална самоуправа стекла право јавне својине на предметној непокретности. Ревидент није државни орган, нити државна организација, није јавна служба нити установа чији је оснивач Република Србија да би се у односу на њега могле применити одредбе Закона о средствима у јавној својини.

Врховни суд закључује да је ревизија основана и да се за сада не може прихватити правилност правноснажне пресуде. Релевантне чињенице су следеће.

Народни универзитет Трстеник је уписан у судски регистар 28.02.1994. године од Радничког универзитета „Прва петолетка“ са п.о. Трстеник, као установа основана одлуком Скупштине Општине Трстеник од 24.02.1994. године. Из статута Радничког универзитета „Прва петолетка“ је утврђено да га је основала Индустрија хидрауличних уређаја „Прва петолетка“ Трстеник 16.04.1960. године као Центар за образовање кадрова „Прва петолетка“ Трстеник. Затим је решењем Народног одбора Општине Трстеник од 05.10.1961. године формиран Раднички универзитет „Прва петолетка“ Трстеник спајањем Центра за образовање кадрова „Прва петолетка“ и Народног универзитета у Трстенику, као правно лице уписано у судски регистар 11.07.1966. године. Дакле, друготужилац је настао правним следништвом иза Центра за образовање кадрова „Прва петолетка“ Трстеник, кога је основао првотужени још 16.04.1960. године.

Раднички савет првотуженог је 22.06.1962. године донео одлуку на основу члана 102. закона о средствима привредних организација („Сл.лист ФНРЈ“ бр. 17/61) којом је одобрено отуђење ствари из средстава заједничке потрошње путем бесплатног преноса на Раднички универзитет „Прва петолетка“ Трстеник, међу којима је и објекат друштвеног дома. Ову одлуку другостепени суд сматра основом за стицање права коришћења на спорној непокретности на страни правног претходника друготужиоца, а Одлуку о оснивању Народног универзитета, члан 16. којом је предвиђено да сва

средства Радничког универзитета преузима друготужилац, сматра основом стицања права коришћења друготужиоца на спорном објекту. Како је првотужилац оснивач друготуженог, то има право јавне својине, раније државне на истој.

Закључен је уговор 22.06.1962. године између Радничког универзитета „Прва петолетка“ Трстеник и првотуженог, којим су првотуженом стављене на располагање одређене просторије, и првотужени се обавезао да за коришћење тих просторија плаћа уговорени новчани износ.

У циљу изградње друштвеног дома у Трстенику у корист Фабрике хидрауличних уређаја „Прва петолетка“ из Трстеника је решењем Народног одбора среза Крушевац од 02.04.1959. године одређена експропријација у општенородну имовину катастарске парцеле са постојећим грађевинским објектима, уз накнаду за експропријацију коју сноси корисник. Решење је правноснажно 18.05.1959. године, а Центар за образовање кадрова је првотужени основао 16.04.1960. године, када му је дао имовину, основна средства коју чини зграда центра са инвентаром по списку.

Према стању уписа у лист непокретности бр. .. од 20.02.2018. године, носилац права својине на згради културе - Народни универзитет на кат. парц. бр. .. КО Трстеник је првотужени Холдинг предузеће индустрија хидраулике и пнеуматике Прва петолетка - у стечају. Ималац права својине на кат парцели број .. КО Трстеник је Република Србија, а носиоци права коришћења на земљишту су друготужилац са уделом 4308/6722 и првотужени са уделом од 2414/6722.

Наведене чињенице доводе у питање правилност закључака нижестепених судова о стицању стварних права на спорном објекту од стране тужилаца, противно уписаном у катастру непокретности.

Није утврђена у потпуности садржина члана 5, ни члана 16. Одлуке о оснивању Народног универзитета коју је Скупштина општине Трстеник донела 24.11.1994. године, које, према стању у списима, могу бити од значаја за стечена права друготужиоца. Према до сада утврђеном, одређено је да Народни универзитет само користи објекте, опрему и средства тадашњег Радничког универзитета „Прва петолетка“, дају му се на управљање и коришћење, али без права располагања, и својине. У то време, носиоцем права на непокретности у смислу одредаба Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности сматрао се носилац права у погледу располагања, коришћења и управљања на непокретностима у друштвеној својини, која права (располагања) на страни друготужиоца наведеном одлуком нису установљена. Према тадашњем правном систему, друштвена правна лица су у остваривању права располагања могла да преносе друштвена средства на друга друштвена правна лица, отуђују друштвена средства из друштвене својине, дају их на привремено коришћење, замењују их и по другим основима располажу друштвеним средствима, дакле пандан права својине.

У време доношења правноснажне одлуке, према Закону о јавној својини, установе и друге организације чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, које немају статус државног органа и организације, органа аутономне покрајине, односно органа јединице локалне самоуправе или јавног предузећа односно друштва капитала, имају право коришћења на непокретним и

покретним стварима у јавној својини које су им пренете на коришћење (члан 18. став 7.).

Према до сада утврђеним чињеницама не може се са сигурношћу закључити да је предметна непокретност од стране првотужиоца пренета на коришћење друготужиоцу у смислу одредбе члана 18. став 7. Закона о јавној својини. Напротив, произилази да је првотужилац пренео права на непокретности правном претходнику друготужиоца. Уз наведено, треба додати и то да према Закону о средствима у својини Републике Србије, нису сва средства којима су пословала правна лица основана од јединица локалне самоуправе државна својина.

У одговору на тужбу првотужени је навео (како стоји у образложењу првостепене пресуде) да тужиоци не праве разлику између Дома културе број зграде 1 и зграде културе - зграде број 2 у Трстенику, у ул. Вука Караџића. Према утврђењу првостепеног суда експроприсана је парцела на којој постоје грађевински објекти, ради изградње друштвеног дома у Трстенику, решењем правноснажним 18.05.1959. године, а већ 14.04.1960. године првотужени оснива центар за образовање кадрова коме даје зграду центра која се налази на углу улице Маршала Тита и Живадина Апостоловића. У ревизији првотужени понавља да је он својим средствима изградио спорну зграду. Није расправљен основ и време уписа првотуженог у катастру непокретности као носиоца права својине на згради.

Није расправљено порекло идеалних делова у праву коришћења друготужиоца и првотуженог на земљишту, а та чињеница указује на постојање више објеката на истој парцели, са наведеним власницима. Посебно, према стању у списима, у члану 16. став 2. Одлуке о оснивању из 1994. године, наведено је да Холдинг компанија „Прва петолетка“ задржава право да повремено користи одређене просторије у старом делу Народног универзитета.

Наведене утврђене чињенице, уз изостанак у потпуности расправљених чињеница о томе који објекат је првотужени изградио, који објекат је пренео Центру за образовање кадрова након експропријације 14.04.1960. године, а који објекат је пренео одлуком Радничког савета Радничком универзитету „Прва петолетка“ 22.06.1962. године, доводе у питање постојање и основ стицања и врсту права на предметним непокретностима у корист тужилаца. И у разлозима због којих је у поступку стечаја Ст 5/2016 Привредни суд у Краљеву одбио примедбе тужилаца на одлуку стечајног управника да одбије захтев за излучење из стечајне масе првотуженог Зграде културе – Народни универзитет у Трстенику у ул. Вука Караџића и удео од 2414/6722 на земљишту, стоји да се није могло утврдити шта је предмет одлука, уговора и пресуда, које постоје и у списима овог предмета, што је и у парничном поступку остало неразјашњено.

Не може се прихватити ни став судова о стицању својине одржајем, у смислу одредбе члана 28. став 4. Закона о основама својинскоправних односа, управо јер није расправљен основ државине предметне непокретности. Не води свака државина стицању својине одржајем протеком времена, већ само државина таквог квалитета која испуњава услов „својинске“ државине. Посебно не стоји разлог наведен у другостепеној спресуди да је чак и у ситуацији да се радило о несавесној државини

претекао рок прописан чланом 28. став 4. Закона о основама својинскоправних односа за одржај. Несавесна државина никад не може довести до стицању својине одржајем.

Према изнетом је ревизија првотуженог основана, те је Врховни суд укинуо другостепену и првостепену пресуду по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку и предмет вратио првостепеном суду на оновно суђење, ради расправљања свих потребних чињеница на које је напред указано, а које су од значаја за стицање права коришћења и права јавне својине на страни тужилаца, на објекту и земљишту, чији су садашњи катастарски уписани титулари права својине тужени.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић